

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС-7553	26-06-2023

**ДО СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ
НА ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

ДОКЛАД

**от Ангелина Лазарова – съдия в Апелативен съд Варна,
Контактна точка в ЕСМ**

Въз основа Решение на Съдийската колегия на ВСС по протокол № 17/16.05.2023г., т. 11, и Заповед № ВСС-7553/19.05.2023г. на Представляващ ВСС, бях командирована за участие в 60 – та пленарна среща на звената за контакт на Европейската съдебна мрежа (ЕСМ).

Срещата се състоя в периода 12-14.06.2023 г. в гр. Стокхолм, Швеция. В събитието взеха участие звена за контакт в ЕСМ от всички държави членки на ЕС и представители на държави кандидати за встъпване в ЕС и асоциирани към ЕСМ - Босна и Херцеговина, Северна Македония, Черна гора, Норвегия, Сърбия, Швейцария, Турция, Украйна, както и други държави Косово, Грузия, Япония, Тайван, Великобритания, Съединени Американски Щати и институциите на ЕС - Европейската комисия и Евроджъст, както и представители на IPA 2019 Project, CASC/UNODC и Секретариата на ЕСМ.

Срещата беше открита от ръководителите на отдели за международно сътрудничество на Министерство на правосъдието и Главната прокуратура на Швеция. Поздравителни адреси отправиха Министърът на правосъдието г-н Гунар Стромер, Главният прокурор г-жа Петра Ланд, комисарят на ЕК Дидие Рейндерс и Секретарят на ЕСМ – г-н Хю Докри. Направен бе преглед на развитието и постиженията на ЕСМ за 25 годишния период на съществуването ѝ. Самостоятелно бяха разгледани ресурсите на страницата, организирани от мрежата срещи, преосмислянето на класификацията на библиотеката, инициативата за обобщаване на впечатленията на контактните точки за отразяване историята на мрежата. Коментирани бяха обновяването на уебсайта и представяне на планираното през втората половина на годината. Г-жа Д. Дянкова, член на Секретариата, говори за инструмента за докладване на дейността на контактните точки. Подчертано бе и сътрудничеството на ЕСМ с други, относими към дейността, мрежи и партньори.

Представен бе опитът на Швеция по дела, включващи криптирана информация. Отделните етапи на разследването, съдебното производство и резултатите от проведените производства бяха презентирани от прокурор Ларс Линдман. На основата на конкретни примери от проведени разследвания, бяха представени техниките представяне на електронните доказателства пред съда и елементите на т.нар. „Анализиране на потребителя“.

Втората част на срещата протече по тематични групи – „ЕЗА“, „Криптирана информация“, „Обезпечаване и конфискация“ и „Трансфер на производства“, като предварително бяха разпространени материали и въпроси за дискусия. Участвах в обсъжданията на тема „Криптирана информация/ЕЗР“, изцяло посветена на

сътрудничеството по делата, в които са били приложени като доказателства декодирани съобщения между абонати на телефонните компании от типа „EncroChat”, “SkyECC”, “Anom”. Акцент в дискусиата бяха въпроси, произтичащи от преюдициалното запитване от РС Берлин, отправено към СЕС, по което е образувано дело С-670/22 на СЕС. Доколкото в хода на разследването на абонатите на „EncroChat”, Франция е прилагала метод за прихващане и декодиране на съобщенията, разменяни между абонатите, за което е имало разрешение и контрол от съдия-следовател, са били събрани множество електронни доказателства, изобличаващи граждани на различни европейски държави в престъпни действия. Така събраните във Франция доказателства са били изисквани от заинтересованите държави с ЕЗР, като някои от държавите са имали предварително разрешение за издаването на ЕЗР от своя национален съд. Други държави считат, че тези доказателства имат характер на писмени, а не разпореждат извършване на прихващане на територията на Франция, поради което не е необходимо предварително разрешение.

За подготовката си за участие в срещата извърших проверка и установих, че в РБ не се води регистър по такъв критерий и не е налице информация, дали има разследвания, по които да се ползват подобни доказателства. На следващо място, предвид поставения от ЕСМ въпрос, чрез контакт в регистъра на СЕС установих, че България не е представила становище по дело С-670/22г. Представителят на Еврост посочи, че агенцията подготвя бележки по отношение на тези комуникационни мрежи и относимите решения от съдебната практика на държавите. Люк Де Хувър, представител на Белгия и докладчик на групата, обърна внимание, че е необходимо обучение и отреждане на част от уебсайта на ЕСМ на тези проблеми. От представителя на Ирландия бе повдигнат въпрос, дали и за изпращане на молба за правна помощ по Конвенция 2000, би било необходимо предварително разрешение от съд в случаите, когато се искат съществуващи в държава членка на ЕС доказателства от такъв характер. Представителят на Нидерландия посочи, че такава молба би била върната ако не е налице разрешение на съдия. Обобщено бе, че следва да се съобразяват националните правила за определено действие, което се изисква да бъде изпълнено от друга държава членка на ЕС.

В изказването си подчертах, че в решение 5 StR 457/21 федералният съд на Германия приема, че в областта на сътрудничеството е налице обмен на информация, осъществим дори без специално изискване, в какъвто смисъл е и възможността за спонтанен обмен на информация по Конвенцията на Съвета на Европа за престъпления в кибернетичното пространство, т. нар. „Конвенция Будапеща“. Обявих на участниците, че подобен казус е и на вниманието на ЕСПЧ – по дело 44715/20 (47930/21), по което Съдът е съобщил на френското правителство и е поставил въпроси на страните. Изложих обобщено аргументи, съгласувани с членове на НСММСНДРБ, че не е необходимо предварително разрешение от съдия по подобно искане, изпратено за изпълнение в РБ. Предложих на представителите на Секретариата, разработването на таблица, в която да бъдат обобщени мерките на сътрудничество, по които като елемент на валидност за издаване на ЕЗР и изпращането ѝ за изпълнение в друга държава членка е необходима санкция от национален съдия. Подобна организация по държави и мерки би улеснила значително процеса на прилагане на ЕЗР/МПП.

През втория ден на срещата докладчиците по работни групи представиха обобщените отговори по дискутираните въпроси:

1.ЕЗА

– по задочни производства. Обсъдени са били основанията за отказ от изпълнение и за изискване на допълнителна информация от издаващия орган; „Лично призоваване“ и „чрез други средства, действително получени“ са самостоятелни понятия на правото на ЕС; Все пак, националните правила и интерпретация в държавите членки се различават. Мнозинството счита, че разяснението на фактите е необходимо по чл. 3 пар. 1 б. а от образеца; Чл. 4 а от РР за ЕЗА не се прилага като факултативно основание за отказ във всички вържави членки; Fiches Belges на ЕСМ могат да бъдат допълнени с информация по националните процедури и изисквания, като такова изискване е отпавила и ЕК;

- принцип на особеността. Повечето държави не изискват попълване на образец на ЕЗА за предоставяне на съгласие, но въпреки това се процедира по такъв начин; В случай на отегчаване на обстоятелствата, водещо до по-тежко наказание – не се изисква съгласие ако фактите остават същите; обсъждане на практическата необходимост от съществуване на неофициален образец, който да бъде използван от практикуващите – да се дискутира в ЕСМ.

2. Криптирана информация/ЕЗР

- в зависимост от методът за придобиване на доказателствата съществуват въпроси дали следва да се преценява като информация/писмени доказателства или прихващане; доказателствата могат да бъдат придобити чрез спонтанен обмен по чл. 7 от Конвенция 2000 и чл. 26 от Конвенция Будапеща или чрез Код за обработка 3, по отношение на обмен чрез Европол; органът, който трябва да издаде ЕЗР/МПП е в зависимост от разбирането дали се касае за прихващане или за информация/документи и от правната система; необходими са и подкрепящи доказателства, напр. идентификация на потребителя; необходимо е обучение и обмен на информация;

- добри практики. Взаимно доверие, няма разлики между ЕЗР и МПП; доказателствата, събрани чрез EncroChat, Sky ECC са приемани като информация/писмени доказателства; някои държави все още предприемат по-сигурния път чрез ЕЗР, издадена от съдия; защитниците придобиват знания и обменят информация, които също трябва да бъдат придобити от съдебните органи; Евроюст споделя информация в защитената зона на ЕСМ; информацията за правните системи на държавите от мрежата CASC ще бъде свързана с ЕСМ;

- ролята на ЕСМ. Препоръки за организиране на регионални срещи и по-добри връзки и участие в дискусиите на Европейската мрежа за компютърни престъпления; разработване от ЕСМ на езиково обучение по този въпрос; проверка на информацията по инструментите по сайта на ЕСМ; добавяне на информация в библиотеката на ЕСМ, вкл. и съдебна практика; повишаване на осведомеността сред органите на съдебните системи.

3. Обезпечаване и конфискация

- установяване на имуществата – в сертификатите трябва да бъде посочено прецизно местонахождението на активите, които трябва да бъдат обезпечени. Ако местонахождението (дори съществуването) е неизвестно, трябва да се използва друг инструмент – ЕЗР или МПП. Могат да бъдат използвани други мрежи и канали за проследяване на активите (CARIN, ARO, полицейски канали), но това изисква добра координация между властите. Предимство на тези мрежи е, че оперативният език е английски, което спестява време за действие. От друга страна, необходимо е повишаване на осведомеността за CARIN, ARO сред практикуващите. ЕСМ може да действа като връзка между властите на искащата и изпълняващата държава по отношение проследяването на

активи.

- непризнаване – повечето държави, действащи като изпълняващи биха провели консултации с издаващите, преди да постановят решение за непризнаване. Практически съвети към властите на издаващата държава – да бъдат прецизни; да проверят точността на имената, адресите и другата информация както в оригинала, така и в превода. Практически съвет към изпълняващите власти – бъдете максимално отворени и полезни, при наличие на очевидни грешки първо проведете консултация с издаващата държава.

- възстановяване – Важно е да се уточни целта на обезпечаването. Възстановяването в повечето случаи не създава проблеми, дори преди окончателното решение особено когато няма спор относно собственика. Обезщетяване на жертвите може да бъде затруднено поради приложението на гражданско правни съображения.

- превод и спешност – в случаите на спешност за обезпечение на активи всеки ден е от значение. Ако изпълняващата държава не приема искания на английски (превод на който се изготвя по-бързо) могат да бъдат приложени директни/двустранни контакти с изпълняващите власти, които е възможно да приемат английски или друг език, на който лесно може да бъде направен превод; използване на други канали за отлагане на транзакцията (FIU, полицейски канали – ако националната система го позволява). В спешни случаи, в които трябва да бъдат обезпечени множество активи препоръчително е да се търси централния орган за по-добра координация и разпространение на искането.

4. Трансфер на производства (предложение за нов Регламент)

- обхват на приложение – чл. 1. В края на дискусиата е било ясно очертано предпочитанието за по-широк обхват на приложение, включващ наказателните производства срещу неизвестен заподозрян;

- субсидиарна компетентност – сравнението между чл. 3 от предложението и чл. 2 от Конвенцията на СЕ показва различни мнения – списък от случаи или общи норми.

- правата да бъдеш информиран и на правно средство за защита – задължението за информиране, предвидено в чл. 6, 7 и 8 се възприема като твърде обременяващо. Предложението за промяна, ограничаваща информацията до „където е уместно“ е одобрено от участниците. Много съмнения бяха изразени относно необходимостта от правно средство за защита срещу решението за трансфер на производството. Участниците съобразиха, че практиката на СЕС не е релевантна за този инструмент, доколкото не е основан на принципа на взаимно признаване.

- основания за отказ и задължение за консултация преди отказ от трансфер – участниците счетоха това предложение за съобразено с необходимостта от гъвкавост, отчитайки основанията за отказ. Участниците считат, че задължението за консултация преди отказ не следва да бъде задължително и следва да се ограничи до случаите, в които допълнителната информация наистина би била полезна.

- ролята на ЕСМ в преговорите и след това – участниците считат, че ЕСМ може да предостави относима експертиза в хода на водените преговори, особено по отношение структурата на образеца. След въвеждане на новия инструмент ЕСМ може да бъде включена в наблюдението върху практическото прилагане на инструмента, напр. чрез въпросник.

По този начин бяха обобщени дискусиите в отделните тематични групи.

Контактни точки от Австрия, Швеция, Унгария, Ирландия, Германия, Нидерландия и Финландия представиха новини за осъществяваните от тях проекти.

Обърнато бе внимание на сътрудничеството между ЕС и САЩ.
Накрая бе представена Испания като държава, поемаща Председателството на ЕС.

С Уважение,

**Съдия в Апелативен съд Варна:
Звено за контакт в ЕСМ**

/Ангелина Лазарова/